

УДК 339.13.027

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Гаврильченко Олена Володимирівна, к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу, ХНЕУ імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація. Визначено особливості, умови ініціювання та проведення процедури досудової санації підприємства-боржника, розглянуто переваги досудової санації як сучасного інструменту антикризового управління підприємством.

Ключові слова: антикризове управління, досудова санація, неплатоспроможність, підприємство-боржник, санація.

Сучасний стан економіки України, як кризовий та переддефолтовий, робить надзвичайно актуальними питання організації протидії кризовим явищам та відродження нормального перебігу господарювання суб'єктів підприємницької діяльності, потребує застосування сучасних інструментів антикризового управління підприємствами у вигляді досудової санації.

Законодавчою новелою в правовідносинах сфери банкрутства є запровадження за взаємною згодою власника підприємства-боржника і його кредиторів процедури досудової санації, як найбільш дешевої і короткострокової можливості позасудового врегулювання і вирішення сторонами боргових спорів за конкретними господарськими договорами, угодами і правочинами на умовах одночасного застосування законодавчо визначених механізмів санації і мирової угоди.

Практична ж реалізація передбачених чинним законодавством України механізмів та процедур санації, як інституту відновлення платоспроможності підприємства-боржника, яка дозволить значній кількості підприємств та підприємців-боржників відновити свій фінансово-економічний стан та подолати кризові явища з досягненням мети та цілей підприємницької діяльності – отримання прибутку, взагалі не можлива без набуття відповідних знань та досвіду стосовно

умов ініціювання та проведення процедури досудової санації.

Нову для сфери регулювання правовідносин неплатоспроможності конкурсну процедуру санації боржника, яка здійснюється у позасудовий спосіб без порушення Господарським судом провадження у справі про банкрутство, але під судовим контролем, встановлює і регулює ст. 6 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Досудова санація означає проведення санації суб'єкта права, який лише має намір стати боржником, або фактичного боржника з метою уникнення можливого і прогнозованого стану неплатоспроможності, який вірогідно може виникнути при виконанні певних господарських зобов'язань. Для початку (відкриття) цієї форми санації потрібне лише вільне волевиявлення сторін – учасників (суб'єктів) санації. Санацію боржника може бути передбачено договором, на підставі якого виникло грошове зобов'язання боржника. Ініціатива проведення санації може виходити як від боржника (потенційного боржника), так і від кредитора [1, с. 152-153].

Досудова санація – це система заходів щодо відновлення платоспроможності підприємства-боржника, які може здійснювати власник майна або орган уповноважений управляти майном боржника, в тому числі, державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном з метою запобігання банкрутству боржника до початку порушення провадження у справі про банкрутство.

Об'єктом санації без порушення провадження у справі про банкрутство є платоспроможність юридичної особи. Суб'єктами добровільної санації є: боржник – юридична особа, власник майна (орган, уповноважений

управляти майном) боржника; кредитори боржника; треті особи (інвестори).

Процедура добровільної санації боржника складається з двох частин: позасудової діяльності суб'єктів права добровільної санації та судового розгляду питання про проведення процедури добровільної санації боржника [5].

Позасудова діяльність суб'єктів права добровільної санації включає:

розгляд пропозиції щодо санації боржника власником боржника, який приймає відповідне рішення про згоду на проведення санації боржника на запропонованих або погоджених ним умовах;

укладання боржником відповідного договору (правочину) з ініціатором (ініціаторами) санації боржника;

отримання від інших кредиторів, загальна сума вимог яких перевищує п'ятдесят відсотків кредиторської заборгованості боржника згідно з даними його бухгалтерського обліку відповідної письмової згоди на проведення санації боржника;

розробка плану санації боржника;

погодження плану санації усіма забезпеченими кредиторами;

схвалення плану санації загальними зборами кредиторів боржника.

Судовий розгляд питання про проведення процедури добровільної санації боржника передбачає участь місцевого господарського суду у процедурі досудової санації, прийняття та розгляд Господарським судом заяви про затвердження плану санації боржника, винесення відповідної ухвали.

Санація до порушення провадження у справі є пільгою для боржника, оскільки використовує економічно дешевий механізм врегулювання або вирішення боргових зобов'язань. Водночас ця процедура є також вигідною і для кредиторів боржника тому, що суттєво скорочує термін задоволення їх кредиторських вимог. Правовідносини з досудової санації розраховані лише на сумлінних боржників та їх кредиторів, а порушення порядку введення досудової процедури завжди призводить до її скасування.

Санація до порушення провадження у справі про банкрутство регулюється ст. 6

Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а також Положенням про порядок проведення санації до порушення справи про банкрутство, затвердженим постановою пленуму Вищого господарського суду України від 17 грудня 2013 року № 15.

Для того, щоб ініціювати процедуру досудової санації необхідною є наявність відповідних умов: згода власника (органу уповноваженого управляти майном) боржника; згода кредиторів, що становлять 50 % і більше всієї балансової заборгованості боржника; згода всіх забезпечених кредиторів; балансова заборгованість боржника повинна бути задекларована боржником; наявність ознак неплатоспроможності боржника або її загрози.

Отже, кризовий стан економіки країни поставив перед українським бізнес-середовищем, науковцями та законодавцем нові актуальні питання щодо реального виведення чисельної кількості підприємств-боржників зі стану неплатоспроможності, в якому вони опинилися в силу обставин, шляхом практичного запровадження з одночасним удосконаленням (осучасненням) практикою, інституту відновлення платоспроможності у вигляді досудової санації як дієвого інструменту антикризового управління підприємством.

Список використаної літератури

1. Пригуза П. Д. Науково-практичний коментар Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у редакції з 18 січня 2013 року (доктринальне тлумачення норм права неплатоспроможності та статей 1-21) / П. Д. Пригуза, А. П. Пригуза. – Херсон : «Видавництво «ТДС», 2013. – 304 с.

2. Смолів К. В. Загальна характеристика неплатоспроможності як юридичного складу, що обумовлює виникнення відносин неспроможності / К. В. Смолів // Санація та банкрутство. – 2014. – № 2. – С. 119 – 124.

Автор

Гаврильченко Олена Володимирівна,
доцент кафедри менеджменту та бізнесу,
ХНЕУ імені Семена Кузнеця,
hneu.gavrilchenko@gmail.com

Тези доповіді надійшли 05 лютого 2016 року.

Опубліковано в авторській редакції.